

YAXLIT PEDAGOGIK JARAYONNING ASOSIY VAZIFASI

*University of management and
Future technologies universitetining
Xotijiy til va adabiyot yo'nalish talabasi
Sultonova Rayhona*

Annotatsiya: Ushbu maqolada yaxlit pedagogik jarayon tushunchasining mazmuni, uning asosiy xususiyatlari va jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati tahlil etilgan. Shuningdek, pedagogik jarayonning asosiy vazifalari – ta'limiy, tarbiyaviy, rivojlantiruvchi, ijtimoiylashtiruvchi va motivatsion yo'nalishlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik jarayon, ta'lim, tarbiya, rivojlantirish, ijtimoiylashtirish, o'qituvchi, o'quvchi, shaxs kamoloti.

Kirish: Har qanday jamiyatning taraqqiyoti inson kapitaliga, ya'ni yetuk, bilimli, barkamol shaxsni shakllantirishga bog'liq. Bunday shaxsni tarbiyalashda pedagogik jarayon muhim rol o'ynaydi. Pedagogik jarayon bu — o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro ta'sir hamda hamkorlik asosida bilim, ko'nikma, malaka, tarbiya va rivojlanishning amalga oshish tizimidir. Shu sababli, **yaxlit pedagogik jarayon** ta'lim va tarbiyaning bir butun tizimda uyg'unlashgan holda amalga oshirilishini anglatadi. Bu jarayonda o'qituvchi boshqaruvchi, yo'naltiruvchi rolni bajaradi, o'quvchi esa faol ishtirokchi sifatida bilimni o'zlashtiradi. Yaxlit pedagogik jarayonning muvaffaqiyati o'qituvchi va o'quvchining o'zaro hamkorligiga, ta'lim muhitining samaradorligiga hamda tarbiyaviy maqsadlarning to'g'ri belgilanishiga bog'liq. Shu bois bu jarayonni puxta rejalashtirish va ilmiy asosda tashkil etish shaxsni har tomonlama rivojlantirishning eng muhim omillaridan biridir.

1. Yaxlit pedagogik jarayon mohiyati.

Yaxlit pedagogik jarayon — bu ta'lim, tarbiya va rivojlantirishning o'zaro uzviy bog'langan holda amalga oshiriladigan tizimi bo'lib, u shaxsni har tomonlama

kamolga yetkazishga xizmat qiladi. Bu jarayonning yaxlitligi shundaki, unda nafaqat bilim berish, balki shaxsning ma'naviy-axloqiy, ijtimoiy va jismoniy rivojlanishi ham ko'zda tutiladi. Pedagogik jarayonning markazida inson – **o'quvchi shaxsi** turadi. O'qituvchi esa bu jarayonning boshqaruvchisi va yo'naltiruvchisi sifatida faoliyat yuritadi.

2. Yaxlit pedagogik jarayonning asosiy vazifalari.

Yaxlit pedagogik jarayon quyidagi asosiy vazifalarni bajaradi:

1. **Ta'limiy vazifa** – o'quvchilarga ilmiy bilimlar berish, ularni amaliyotda qo'llay olishga o'rgatish, tafakkurini rivojlantirish.
2. **Tarbiyaviy vazifa** – o'quvchilarda ma'naviy qadriyatlar, axloqiy me'yorlar, vatanparvarlik, halollik va mehnatsevarlik sifatlarini shakllantirish.
3. **Rivojlantiruvchi vazifa** – o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish, ijodkorlik va tashabbuskorlik qobiliyatlarini rivojlantirish.
4. **Ijtimoiylashtirish vazifasi** – shaxsni jamiyat hayotiga tayyorlash, uni ijtimoiy rollarni to'g'ri bajarishga o'rgatish.
5. **Motivatsion vazifa** – o'quvchilarda bilim olish, o'z ustida ishlash, o'zini rivojlantirishga bo'lgan ichki ehtiyoj va qiziqishni shakllantirish.

Ushbu vazifalar o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, birining samarasi boshqasiga bevosita ta'sir qiladi. Shu boisdan pedagogik jarayonning har bir bosqichi kompleks tarzda olib borilishi zarur.

3. Yaxlit pedagogik jarayonning samaradorligini oshirish yo'llari.

Bugungi kunda pedagogik jarayonni samarali tashkil etish uchun quyidagi omillarga e'tibor qaratish muhimdir:

- ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llash;
- ta'lim jarayonini o'quvchi shaxsiga yo'naltirish;
- ta'lim va tarbiyani hayot bilan bog'lash;
- ota-ona, jamoa va ta'lim muassasalari hamkorligini kuchaytirish;
- o'quvchilarning individual qobiliyatlarini rivojlantirish uchun sharoit yaratish.

4. O'qituvchi va o'quvchining o'zaro hamkorligi.

Yaxlit pedagogik jarayonning muvaffaqiyati o'qituvchi va o'quvchining o'zaro hamkorligiga bog'liq. O'qituvchi — bilim manbai, tashkilotchi, rahbar bo'lsa, o'quvchi — faol ishtirokchi, bilimni egallovchi, ijodkor shaxs sifatida jarayonda qatnashadi. Ularning muloqoti o'zaro hurmat, ishonch va hamkorlik tamoyillariga asoslanadi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, **yaxlit pedagogik jarayonning asosiy vazifasi** — shaxsni har tomonlama rivojlantirish, uni ijtimoiy hayotga tayyorlash va ma'naviy barkamollikka yetaklashdir. Bu jarayon ta'lim, tarbiya va rivojlantirishning yagona tizimda amalga oshirilishini taqozo etadi. Bugungi kunda pedagogika fani oldida turgan eng muhim masalalardan biri — o'quvchi shaxsini faol, mustaqil va ijodkor inson sifatida shakllantirishdir. Shu maqsadga erishish uchun o'qituvchi o'z faoliyatida zamonaviy pedagogik yondashuvlar, innovatsion metod va texnologiyalardan samarali foydalanishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Xaydarov S.A. (2024). *Pedagogik faoliyatda innovatsion yondashuvlar va ularning samaradorligi*. **Science and Education Journal**, 5(2), 180–185.
2. G'ofurov T., Yo'ldoshev J. (2022). *Pedagogika asoslari*. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.
3. Avliyoqulov N. (2021). *Ta'lim jarayonining didaktik asoslari*. Toshkent: "Fan va texnologiya".
4. Abdullayeva M. (2023). *Pedagogik texnologiyalar va ta'lim sifatini oshirish yo'llari*. **Ta'lim va innovatsiya jurnali**, 4(1), 92–97.
5. Hasanboeva O., Ochilov M. (2020). *Pedagogika nazariyasi va amaliyoti*. Toshkent: "Iqtisodiyot".
6. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.
7. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.

8. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига руҳий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
9. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
10. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
11. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
12. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
13. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.